

UNIVERSITETET I OSLO

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Universitetsdirektøren

Postboks 1072 Blindern
N-0316 Oslo

Administrasjonsbygningen, 9. et.

Ref: 06/13746
Saksbehandler: Kjersti Rusten
Oslo, 18. desember 2006

Telefon: +47 22 85 50 50
Telefaks: +47 22 85 44 59

HØRING – FORSLAG TIL NY FELLES FORSKRIFT OM OPPTAK TIL HØYERE UTDANNING

Vi viser til brev fra Kunnskapsdepartementet av 18. oktober 2006 med utkast til ny felles forskrift om opptak til høyere utdanning. Høringsutkastet har vært sendt på høring til fakultetene og Studentparlamentet. I tillegg har enkelte av punktene i utkastet vært oppe til behandling i møte i Universitetsstyret. Som en generell kommentar ønsker Universitetet i Oslo (UiO) å bemerke at vi støtter departementets ønske om forenkling av opptaksregelverket. Forenklingen vil gjøre regelverket mer oversiktlig og lettere å forholde seg til for både søkerne og opptaksorganene i den nasjonale samordningen.

UiO har følgende kommentarer til enkelte bestemmelser i departementets forslag til forskrift:

Om kapittel 1. Virkeområde

Til § 1-1. Virkeområde

Av punkt (4) framgår det at institusjonene har fullmakt til selv å fastsette opptakskrav og rangeringsregler for opptak til blant annet etter- og videreutdanning. Vi ser det nødvendig med en presisering av om institusjonene på denne måten har mulighet til å ta opp studenter til videreutdanning etter andre kriterier enn generell studiekompetanse og realkompetanse. I tilfelle institusjoner ikke stiller krav om generell studiekompetanse eller tilsvarende til videreutdanning, ønsker vi klarhet i om studenter som består emner som til sammen utgjør 60 studiepoeng gjennom videreutdanning vil kunne omfattes av § 2-3 og slik bli tilkjent generell studiekompetanse på grunnlag av høyere utdanning hvis de på et senere tidspunkt søker opptak til grunnutdanning via den nasjonale samordningen av opptak. Dersom enkelte utdanningsinstitusjoner har retningslinjer for opptak til videreutdanning som ikke innebærer krav om kompetanse i allmenne fag, blir det viktig å sikre at søkerne via den nasjonale samordningen har et tilfredsstillende kunnskapsnivå i de sentrale allmenne fagene.

Om kapittel 2. Generell studiekompetanse

Til § 2-1. Generell studiekompetanse - Kunnskapsløftet

(1) Departementet har lagt fram to alternative forslag til bestemmelse om krav til generell studiekompetanse for 23/5-søkere. UiO støtter alternativ 1, som er det alternativet som i størst grad er en videreføring av gjeldende bestemmelse, ettersom krav om arbeidspraksis/utdanning opprettholdes. Som kommentar til alternativ 2 bemerker vi at alder alene ikke vil kunne bidra til å styrke søkers kompetanse til å studere, og vil heller ikke kunne tilføre en søker tilstrekkelige kunnskaper til å veie opp for ikke fullført videregående skole.

Kravet om arbeidspraksis/utdanning sikrer en noe bredere kompetanse, samt at det gir signal til søkerne om at høyere utdanning krever arbeidsinnsats.

Ved å beholde kravet om praksis eller utdanning gir man videre signal om at 23/5-regelen i første rekke er ment som en mulighet senere i livet for personer som for eksempel begynte i arbeid i ung alder i stedet for å fullføre videregående utdanning.

I siste setning i punkt (1) står det at fagene (som inngår i fagkravet) må være bestått med karakteren to eller bedre. For at et fag skal regnes som bestått for en elev som har vært oppe til eksamen i faget, må både standpunkt-karakter og eksamens-karakter være bestått-karakter (2 eller bedre) for at faget som sådan skal regnes som bestått og dermed dekke fagkravet. UiO ønsker en tilleggsopplysning om dette i teksten. På bakgrunn av tidligere erfaringer ønsker vi å unngå at søkere misforstår og tror at faget er bestått når det er dokumentert karakter 2 eller bedre til standpunkt og stryk til eksamen. Vi kan ikke se at dette går tydelig fram av forskrift til opplæringslova, § 4-8 *Karakterer i fag for elever og privatistar*, og ønsker derfor en presisering i opptaksforskriften på dette punktet.

Generell kommentar: Vi registrerer endringen i ordlyden i punkt (1) og forstår det slik at retningslinjene for dokumentasjon i Kunnskapsløftet innebærer at også elever med fagbrev får vitnemål.

(4) Overgangsreglene i kapittel 9 slår fast at søkere med generell studiekompetanse på grunnlag av videregående opplæring eller tidligere ordninger før Kunnskapsløftet har generell studiekompetanse. Videre framgår det hvilke typer videregående opplæring og tidligere ordninger dette gjelder. UiO foreslår derfor å gjøre ordlyden i punkt (4) noe mer konsis, for eksempel slik: "Søkere med opptaksgrunnlag fra videregående opplæring eller tidligere ordninger før Kunnskapsløftet har generell studiekompetanse jf. overgangsbestemmelsen i § 9-1."

Til § 2-2. Utenlandsk utdanning

UiO bemerker at punktene (3) og (4) vil kunne virke uklare for søkere med International baccalaureate (IB) som dokumenterer norsk/nordisk morsmål på grunnskolenivå, og som slik har dekket kravet til norskkunnskaper. Slik det står nå, kan det virke som IB-søkere uansett må dekke norskkravet ved å ta norsk A eller norsk B på minst lavere nivå ("standard level") selv om søkerne fra før har norsk/nordisk fra grunnskolen. For å fjerne eventuelle misforståelser, foreslår vi å legge til en setning i punkt (4) om at dette ikke gjelder for søkere som omfattes av (3).

Universiteter og høyskoler har mange utvekslingsavtaler utenfor Europa, hvor det ikke kreves at studentene har norskkunnskaper. I punkt (5) bør det derfor stå internasjonale utvekslingsprogram i stedet for europeiske utvekslingsprogram.

Videre ønsker vi at også dokumentasjonskravet til engelskkunnskaper kommer tydelig fram av forskriftsteksten (og ikke bare i kommentarene) – gjerne med henvisning til GSU-listen.

Til § 2-3. Opptak på grunnlag av fullført høyere utdanning

UiO viser til tidligere innspill i brev av 17. mars 2005 og høringsuttalelse av 15. september 2005.

Med Kvalitetsreformen ble det innført ny struktur for oppbygging av utdanningene. Studieprogrammene er nå bygget opp av emner og emnegrupper. Emnene har et omfang på fra 5 til 20 studiepoeng. Ved UiO er det hvert semester opptak til enkeltemner med ledig kapasitet, der flere av studentene tas opp på bakgrunn av realkompetanse. Vi mener det ikke går tydelig nok fram av forskriften hvorvidt søkere kan tilkjennes generell studiekompetanse etter bestemmelsene i § 2-3 når de har avlagt enkeltemner (uavhengig av om disse utgjør en faglig enhet eller ikke) som til sammen har et omfang på 60 studiepoeng. På bakgrunn av dette ber vi departementet presisere nærmere hva som skal være grunnlaget for tilkjenning av generell studiekompetanse på bakgrunn av fullført høyere utdanning.

Vi viser til kommentarene våre til § 1-1, punkt (4). Med bakgrunn i punkt (4) og bestemmelsen i § 2-3, vil søkere kunne bli tilkjent generell studiekompetanse på grunnlag av høyere utdanning uten at de kan dokumentere kunnskaper i faget engelsk fra videregående opplæring eller tilsvarende. I de aller fleste studieprogrammer er det sentralt at studentene har tilstrekkelige engelskkunnskaper. Engelsk er dessuten blant de allmennfaglige basisfagene (fagkravene) som 23/5-søkere og søkere med yrkeskompetanse må ha for å kunne bli tilkjent generell studiekompetanse. Vi ber derfor departementet om å vurdere hvorvidt det i tillegg til krav om norsk bør stilles krav om engelsk for de som søker opptak på grunnlag av høyere utdanning.

Til § 2-4. Opptak på grunnlag av fullført fagskoleutdanning

Departementet har i høringsutkastet fremmet forslag om å innføre en ny bestemmelse som innebærer at søkere kan bli tilkjent generell studiekompetanse på grunnlag av toårig fagskoleutdanning.

Av nettsidene til NOKUT går det fram at fagskoleutdanning er korte, yrkesrettede utdanninger som bygger på videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse, og som gir kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere generelle opplæringstiltak. Nettsidene viser at det finnes mange forskjellige typer fagskoleutdanninger. Det framstår imidlertid som uklart hvilken kompetanse disse utdanningene faktisk gir. Departementet har heller ikke gitt nærmere informasjon om dette i kommentarene til høringsutkastet.

Studiene ved UiO er teoretisk rettet, og fordrer solide kunnskaper i allmenne fag. Søkere som fyller kravene til generell studiekompetanse på grunnlag av treårig videregående skole og 23/5-regelen, har krav om kunnskaper i fagene norsk, engelsk, matematikk, naturfag og samfunnsfag. Departementet har ikke foreslått tilsvarende fagkrav (foruten norsk) for søkere med toårig fagskoleutdanning. Når det finnes så mange ulike typer fagskoleutdanninger, og de er yrkesrettede og ikke nødvendigvis har et innslag av allmenne fag, kan det reises tvil om hvorvidt søkere med toårig fagskoleutdanning har den kompetansen i teoretiske fag som skal til for å være kvalifisert til universitetsutdanning. På bakgrunn av dette støtter ikke UiO forslaget fra departementet om at toårig fagskoleutdanning kan gi grunnlag for tilkjenning av generell studiekompetanse.

Om kapittel 3. Unntak fra krav om generell studiekompetanse

Til § 3-2

Setningen med eksempler på hvilken type dokumentasjon som kan legges ved søknaden om dispensasjon, er ikke videreført i punkt (1) i høringsutkastet. UiO ønsker at denne informasjonen går fram av kommentarene, dersom det er ment å ta den ut av selve forskriftsteksten.

Til § 3-3. Alternativt opptaksgrunnlag

Se kommentarer i egen høringsuttalelse fra UiO.

Om kapittel 4. Spesielle opptakskrav

Tidligere innspill fra UiO vedrørende spesielle opptakskrav

I brev av 17. mars 2005 meldte UiO inn endringsforslag til Utdannings- og forskningsdepartementet, deriblant ønske om spesielle opptakskrav for femårig integrert masterprogram i samfunnsøkonomi, samt strengere opptakskrav for noen av studieretningene på femårig integrert masterprogram i informatikk. Forslaget ble ikke tatt til følge i *forskrift om opptak til universiteter og høyskoler* fastsatt av Utdannings- og forskningsdepartementet 10. oktober 2005. UiO har ikke mottatt begrunnelse for dette fra departementet.

I rundskriv F-10-05 av 14. oktober 2005 påpeker departementet at forslag fra lærestedene om spesielle opptakskrav for nyetablerte studier og andre studier som ikke har hatt slike krav tidligere, er blitt vurdert. Ingen slike nye spesielle opptakskrav ble imidlertid innvilget, da departementet i denne omgangen først og

fremst ønsket å hjemle de ulike forskriftene som omfattet opptak i ny lov, og samle bestemmelsene om opptak til høyere utdanning i en felles forskrift.

I rundskrivet bemerker departementet videre at de mottatte forslagene om spesielle opptakskrav vil bli vurdert i tilknytning til arbeidet med ytterligere forenklinger og eventuell ny opptaksmodell, det vil si arbeidet med nytt opptaksregelverk i tilknytning til innføringen av Kunnskapsløftet. Forslaget fra UiO om spesielle opptakskrav, meldt inn til departementet jf. ovenfor, er heller ikke tatt i betraktning i høringsutkastet av 18. oktober 2006.

UiO viser til at Universitets- og høyskoleloven av 2005, § 3-6 (5) delegerer til departementet, etter innspill fra utdanningsinstitusjonene, å fastsette spesielle opptakskrav i forskrift når hensynet til gjennomføringen av studiet gjør dette nødvendig.

Til § 4-1. Spesielle opptakskrav i tillegg til generell studiekompetanse

(3) a) *Helsefag, 4. Reseptarutdanning og tannteknikerutdanning.*

Reseptarutdanningen ved Høgskolen i Oslo (HiO) er i tabellen i Søkerhandboka 2006 ført opp som farmasiutdanning (med reseptarutdanning i merknadsfeltet). Den treårige utdanningen ved HiO har andre spesielle opptakskrav enn det femårige integrerte masterstudiet i farmasi ved UiO. Vi stiller spørsmål til hvorfor ikke all utdanning som går under betegnelsen farmasi har de samme spesielle opptakskravene. Viser til at farmasiutdanning har spesielle opptakskrav jf. (3) a) 1. i utkastet til forskrift.

(3) c) *Informatikk, realfag, natur- og miljøfag*

1. Informatikkutdanning

UiO spiller på nytt inn ønske om skjerpede spesielle opptakskrav til følgende fire studieretninger innen det femårige integrerte masterstudiet i informatikk: Nano- og mikroelektronikk, Avbildning, Robotikk, Simulering og visualisering. Det spesielle opptakskravet som ønskes innført er Matematikk (R1+R2) + Fysikk 1. Dette opptakskravet er allerede fastsatt i forskriften for integrert masterstudium i teknologiske fag. Så vidt vi er kjent med, har Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet tilsvarende studier/studieretninger som dem nevnt ovenfor, som allerede omfattes av bestemmelsen i d) 3. *Integrert masterstudium i teknologiske fag.* UiO ønsker at de fire studieretningene nevnt ovenfor også skal omfattes av den samme bestemmelsen. Vi bemerker for øvrig at det er noe uklart hvilke definisjoner som er lagt til grunn i c) 1. og d) 3. Hvilke bestemmelser er det ment at integrerte masterstudier innen informasjonsteknologi skal omfattes av – er det c) informatikkutdanning eller d) integrert masterstudium i teknologiske fag?

UiO påpeker at det for de omtalte studieretningene i det femårige integrerte masterstudiet er nødvendig med ytterligere krav i matematikk og krav i fysikk, siden erfaring viser at studenter som ikke har kunnskaper tilsvarende disse kravene, har svært store problemer med å bestå obligatoriske emner i studienes første semestre. Hensynet til gjennomføringen av studiet gjør det dermed nødvendig å innføre disse spesielle opptakskravene.

2. Realfag, natur- og miljøfag

I Kunnskapsløftet er det innført tre nye programfag som inngår i programområde for realfag innen studiespesialiserende utdanningsprogram: Informasjonsteknologi, Geofag og Teknologi og forskningslære. Disse tre fagene er i høringsutkastet foreslått å likestilles med realfaglige basisfag som matematikk, fysikk og kjemi.

I tråd med uttalelse fra Det nasjonale fakultetsmøte for realfag 20. juni 2006, mener UiO at spesielle opptakskrav til utdanninger innen realfag, natur- og miljøfag må bygge på de realfaglige basisfagene. Erfaring viser at studenter som ikke har basisfagene fra videregående skole sliter mer med studier i realfag enn de som har basisfagene fra før, og har dermed større problemer med å gjennomføre utdanningen. UiO foreslår derfor å innføre følgende spesielle opptakskrav til studier innen realfag, natur- og miljøfag: Matematikk R1/Matematikk (S1+S2) + Matematikk (R1+R2)/Fysikk (1+2)/Kjemi (1+2).

Søkere til realfaglig studieretning innen femårig integrert lærerutdanning ved UiO må dekke de samme spesielle opptakskravene som øvrige studenter på programmer innen realfag, natur- og miljøfag. Vi ønsker derfor at studieretningen blir oppført under c) 2.

3 d) *Arkitektur og tekniske fag*

3. *Integrert masterstudium i teknologiske fag og 4. 3-årig ingeniørutdanning*

I avsnittet om at søkere med bestått 1-årig forkurs for ingeniørutdanning og maritim høyskoleutdanning er kvalifisert for opptak uten hensyn til de spesielle kravene fastsatt i forskriften, brukes både *fagkrav* og *krav*. For å unngå misforståelser bemerker vi at ett av begrepene bør brukes begge steder.

Vi stiller også spørsmål til hvorfor søkere med 2-årig teknisk fagskole må dokumentere kunnskaper tilsvarende Matematikk R2 bare til integrert masterstudium i teknologiske fag og ikke til 3-årig ingeniørutdanning. Når det er fagkrav i matematikk i tillegg til teknisk fagskole, antar vi at begrunnelsen er at teknisk fagskole i seg selv ikke gir kunnskaper tilsvarende dette faget, og da bør vel det gjelde både i forhold til integrert masterstudium i teknologiske fag og til 3-årig ingeniørutdanning. Dette spørsmålet er av betydning når vi skal vurdere hvorvidt matematikk 3MX kan dekkes på grunnlag av teknisk fagskole eller ikke til studier som har realfaglige spesielle opptakskrav. Videre lurte vi på hvorfor det bare er til 3-årig ingeniørutdanning at søkere med nyere godkjent teknisk fagskoleutdanning må dokumentere tilsvarende kunnskaper, og ikke til integrert masterstudium i teknologiske fag (jf. avsnittene under 3. og 4.)

(3) e) *Økonomiske og administrative fag*

1. *Integrert masterstudium i økonomisk/administrative fag*

Viser til tidligere innspill med faglig begrunnelse for ønsket om innføring av spesielt opptakskrav Matematikk R1/Matematikk (S1+S2) ved opptak til integrert masterstudium i samfunnsøkonomi ved UiO.

Erfaringer har vist at studenter med svak bakgrunn i matematikk i mange tilfeller har problemer med å gjennomføre studiet, konsentrert om samfunnsøkonomi og støttefagene matematikk og statistikk. Kravet om Matematikk R1/Matematikk (S1+S2) er i tråd med de kravene som stilles ved opptak til sammenlignbare studier ved for eksempel Norges Handelshøyskole (NHH), Høgskolen i Agder og Høgskolen i Bodø.

UiO tolker det dit hen at femårig integrert masterstudium i samfunnsøkonomi ved UiO omfattes av bestemmelsene i 1. *Integrert masterstudium i økonomisk/administrative fag*, og at studiet dermed har spesielle opptakskrav i matematikk som følger: Matematikk R1/Matematikk (S1+S2). Dersom departementet ikke er av samme oppfatning, ber vi om tilbakemelding med faglig begrunnelse for hvorfor man anser det ikke nødvendig med spesielle opptakskrav til dette studiet.

(3) g) *Pedagogiske fag*

1. *Allmennlærerutdanning og 5-årig integrert lærerutdanning*

Departementet har i høringsutkastet foreslått å innføre spesielle opptakskrav til lærerutdanningen, tilsvarende kravene til allmennlærerutdanningen.

Søkerne til realfaglig studieretning i lærerutdanningen må i dag dekke de samme spesielle opptakskravene som søkere til realfaglige studieprogrammer (jf. våre innspill til § 4-1). Det er svært viktig for Universitetet i Oslo at søkere til realfaglig studieretning dekker de samme spesielle opptakskravene som andre realfagsstudenter. Innføringen av opptakskrav tilsvarende kravene til allmennlærerutdanningen må derfor kombineres med kravene for de faglige emnene.

(3) h) *Språkfag*

Punkt 1 *3-årig studieprogram i språk, studieretning for tolking* kan for UiO sin del utgå fra forskriften. Vi tar forbehold om at andre utdanningsinstitusjoner har dette studietilbudet.

(3) j) *Diverse fag*

Punkt 2 *Døvetolkutdanning* kan for UiO sin del utgå fra forskriften. Vi tar forbehold om at andre utdanningsinstitusjoner har dette studietilbudet.

Om kapittel 5. Opptak på visse vilkår (Betinget opptak)

Til § 5-1. Opptak på visse vilkår

Punkt (1) og (2): Vi viser til at det er brukt to ulike begreper på det vi antar at skal betegne det samme, henholdsvis "spesielle omstendigheter" og "særskilte forhold". For å unngå misforståelser mener vi det er hensiktsmessig at det i forskriftsteksten brukes samme begrep.

Om kapittel 6. Politiattest ved opptak til høyere utdanning

I høringsbrevet fra departementet blir det nevnt at regjeringen i Ot.prp. nr. 86 (2005-2006) *Om lov om endringer i helsepersonelloven, sosialtjenesteloven og i enkelte andre lover* har foreslått å lovfeste krav om politiattest for helsepersonell og sosialpersonell som skal yte tjenester til barn og personer med utviklingshemming. Departementet bemerker at lovendringen kan få konsekvenser for opptaksforskriftens kapittel 6, og at forslag til eventuelle endringer i forskriften vil bli sendt på høring. UiO stiller seg positiv til at det for flere av utdanningene kan bli innført krav om politiattest. Det gjelder utdanninger der studentene i løpet av studiet har kontakt med pasienter/klienter. Politiattesten bør omfatte alle typer kriminelle forhold, som sedelighet og vold, overgrep og narkotika. UiO venter med å gi ytterligere kommentarer til forslaget om endring i forskrift kommer på høring.

Til § 6-2. Utdanninger der det kreves politiattest tilsvarende slik politiattest som kreves for yrkesutøvelse

UiO ber om at femårig integrert lærerutdanning føres opp i oversikten.

Til § 6-3. Utdanninger der det kreves politiattest som gjelder straffebestemmelser om sedelighet og vold. Politiattestens innhold

Endringer i betegnelsen av studiene gjør det nødvendig å bytte ut profesjonsutdanning i spesialpedagogikk og profesjonsutdanning i pedagogikk med henholdsvis masterstudium i spesialpedagogikk og masterstudium i pedagogikk, studieretning pedagogisk-psykologisk rådgivning.

Til § 6-6. Tidspunktet for fremleggelse av politiattest

Kommentar til (1) og (2): Vi lurer på om det bevisst er gjort bruk av begreper som utdanningsplass og utdanningsstart i stedet for de mer innarbeidete begrepene studieplass og studiestart. Viser til at det i punkt (3) er brukt studiestart, og at det andre steder i forskriftsutkastet er brukt studieplass. UiO bemerker at det i forskriften er hensiktsmessig med entydig begrepsbruk.

Til § 6-7. Egenerklæring ved opptak

UiO finner ordningen med egenerklæring uhensiktsmessig. Institusjonen mottar egenerklæringene på et sent tidspunkt, og disse har dermed ingen nytteverdi i forbindelse med krav om politiattest. I stedet for å kreve egenerklæring fra søkere, foreslår vi at utdanninger med krav om politiattest skal ha plikt til å informere søkerne om at de må levere politiattest før studiestart. Denne informasjonsplikten kan ivaretas i tilbudsbrevet sendt via Samordna opptak til søkere som får tilbud om studieplass der det er krav om politiattest.

Om kapittel 7. Rangering av søkere ved opptak

Til § 7-1. Generelt om rangering og kvoter

I punkt (4) går det fram at søkere med høy poengsum rangeres foran søkere med lav poengsum, og at søkere med lik poengsum i en kvote rangeres etter alder. Vi ønsker at det i tillegg skal stå at det er den eldste søkeren som rangeres høyest.

(3) Vi registrerer endring i ordlyd, og lurer på om dette innebærer at søkere bare får regnet med tilleggspoeng for realfag (dokumentert på tilleggskdokumentasjon) i ordinær kvote når de søker studier som har realfag som spesielle opptakskrav, og ikke når de søker studier som ikke har realfaglige spesielle opptakskrav. Betyr dette i så fall at søkere som har tilleggskdokumentasjon med realfag og som ønsker å få regnet med poeng for

disse til studier uten spesielle opptakskrav må sørge for å få utstedt nytt vitnemål inkludert realfagene? Det er viktig å få dette presisert i forhold til hvilken informasjon om dokumentasjonskrav vi skal gi til søkerne våre.

(5) Vi foreslår å fjerne hele punkt 5. Dette fordi vi mener det er viktig å holde ventelistene uansett, og fordi det med dagens mulighet til å sende e-post og SMS ikke lenger er umulig å få tak i søkerne på kort varsel.

Til § 7-2. Kvote for førstegangsvitnemål og ordinær kvote

(1) UiO påpeker viktigheten av at det tydelig går fram av vitnemålet at det er et førstegangsvitnemål. Det gjelder vitnemål både i studieforberedende utdanningsprogram og yrkesfaglige utdanningsprogram. For saksbehandlerinstitusjonene er det avgjørende at det er lett å se hvorvidt vitnemålet fyller kravet for konkurranse i kvote for førstegangsvitnemål.

(3) I utkastet fremmes det forslag om å øke kvoten for førstegangsvitnemål til 50%, slik primærvitnemålskvoten er for opptak til medisin i gjeldende forskrift. Departementet har verken kommet med ytterligere kommentarer til forslaget eller argumentert for hvorfor det er formålstjenlig med en slik økning i kvote for alle studier.

Det kan være betydelig forskjell i alder på søkermassen til de ulike studiene. Den foreslåtte økningen kan dermed gi veldig forskjellige utslag for de ulike studiene, da det erfaringsmessig er enkelte studieprogram som har en noe eldre søkermasse. Til andre studier igjen kan det være en større andel søkere som konkurrerer i primærvitnemålskvoten enn i ordinær kvote.

Da forslaget fra departementet om å øke kvoten for førstegangsvitnemål til 50% for alle studier faller svært ulikt ut for de forskjellige studieprogrammene, mener UiO at det vil være mer hensiktsmessig med en fleksibel ordning som går ut på å vurdere om størrelsen på kvoten skal være 40% eller 50% i forhold til hvert enkelt studieprogram. Størrelsen på kvoten kan fremdeles fastsettes av departementet, selv om det eksakte kvotetallet ikke er hjemlet i forskriften. Som grunnlag for fastsetting av kvotestørrelse, som spilles inn til departementet, må det fra utdanningsinstitusjonene ligge en vurdering av søkermasse og poenggrense i forhold til de enkelte studieprogrammene. For eksempel vil en institusjon som ser at det er åpenbart store forskjeller i poenggrensene i de to kvotene kunne spille inn til departementet at de ønsker fordelingen 40%-60% eller 50%-50%. UiO foreslår derfor at kvote for førstegangsvitnemål ikke skal være en fast størrelse som gjelder for alle studier, men at departementet kan fastsette kvotestørrelse til hvert enkelt program etter innspill fra utdanningsinstitusjonene.

(5) UiO ønsker å unnta årsenhetene ved Det humanistiske fakultet fra kravet om kvote for førstegangsvitnemål. HF vil i studieåret 2007/2008 tilby til sammen åtte årsenheter via Samordna opptak. Dette er årsenheter i allmenn litteraturvitenskap, engelsk, fransk, kunsthistorie, nordisk, norsk som andrespråk, spansk (nytt studietilbud fra 2007/2008) og tysk. Vi bemerker at disse studietilbudene er opprettet hovedsakelig med tanke på studenter som ønsker et supplement til tidligere utdanning, omskolering, videreutdanning – altså ikke primært studenter som kommer rett fra videregående skole.

Vi påpeker også at søkertallene viser at det er førstnevnte gruppe som utgjør hovedtyngden av søkerne. Konsekvensene av at det har vært kvote for førstegangsvitnemål ved opptak til årsenhetene er åpenbare og uheldige. På tre av årsenhetene kom alle søkerne i primærvitnemålskvoten inn, mens kravene til søkere som

konkurrerer i ordinær kvote er blitt uforholdsmessig høye, for eksempel engelsk: 62,5 poeng, nordisk: 60,5 poeng, fransk: 58,9 poeng. Det kan nevnes at flere av språkene det gjelder kan velges som studieretninger innen bachelorprogrammet i språk, som har kvote for førstegangsvitnemål. Unge søkere som er 21 år eller yngre og som fyller kravene for å konkurrere i kvote for førstegangsvitnemål, kan fremdeles konkurrere om en studieplass ved årsenhetene, men da i ordinær kvote sammen med øvrige søkere. UiO vil på bakgrunn av dette anmode om å få dispensasjon fra kvoten for førstegangsvitnemål for opptak til årsenhetene.

Til § 7-4. Poengberegning av søkere med mer enn ett grunnlag for rangering

UiO støtter ikke en videreføring av bestemmelsen om poengberegning av søkere med mer enn ett grunnlag for rangering. Vi bemerker at 23/5-regelen må ses på som en *alternativ* måte å opparbeide kompetanse på, og ikke som en mulighet også for alle dem som har et fullført og bestått vitnemål fra videregående skole og som

i tillegg kan dokumentere praksis eller utdanning. Det er stor forskjell på det å få regnet ut karaktersnitt på grunnlag av karakterer i 6-9 fag og 22-24 fag. All den tid 23/5-regelen skal være en alternativ måte å få generell studiekompetanse på, framstår det som urimelig at søkere som har fullført videregående skole også skal få regnet ut karaktersnittet på grunnlag av noen få fag og dermed øke sjansene for opptak framfor søkere som ikke har krav på dobbel rangering. Det er dessuten stor forskjell på det å være god i noen få fag og det å ha gode resultater jevnt over i alle fag på vitnemålet. Å rangere alle med vitnemål på grunnlag av noen få karakterer skaper stor vilkårlighet.

En konsekvens av bestemmelsen om dobbel rangering vil være at søkere som ikke har fylt 23 år vil kunne bli utkonkurrert av 23/5-søkere. Dette er uheldig, spesielt på bakgrunn av ønsket om å stimulere elevene til økt innsats mens de går i videregående opplæring og i forhold til hensynet til likebehandling.

For opptak til medisinstudiet viser vi til at det for søkere med vitnemål med svake karakterer vil være lettere å spekulere i opptak ved å ta opp igjen og få gode karakterer i noen få fag. For et studium som medisin, med mange søkere og høye poenggrenser, er det avgjørende for forslaget om at medisin skal ha samme rangeringsregelverk som øvrige grunnutdanninger at bestemmelsen om dobbel rangering ikke blir videreført.

UiO mener at hovedregelen bør være at søkere skal vurderes på bakgrunn av gjennomført treårig videregående opplæring dersom de har det. For å sikre en mest mulig likebehandling av søkere uansett alder, mener vi at søkere som fyller kravene til generell studiekompetanse både som 23/5-søkere og på bakgrunn av treårig videregående opplæring, kun skal vurderes på bakgrunn av treårig videregående opplæring. Vår oppfatning er at 23/5-regelen kom i stand for å fange opp en annen søkerkategori enn de med fullstendig vitnemål, og ikke for at sistnevnte søkere skulle kunne vurderes i flere kategorier.

Til § 7-5. Karakterpoeng for søkere med 3-årig videregående opplæring

(1) Jf. kommentarer til § 7-1 (3) om hva som regnes som grunnlaget for rangering.

(2) UiO synes det er positivt at bestemmelsen om middelverdiberegning ikke er foreslått videreført.

(3) Av punkt 3 framgår det at departementet kan fastsette omregningsregler for blant annet søkere med videregående opplæring fra utlandet. Dersom det er planer om å fastsette omregningstabell for nevnte søkerkategori, ønsker vi at det tas høyde for at rangeringsgrunnlaget skal være lik kvalifiseringsgrunnlaget. Det vil innebære at søkere som må dokumentere ett eller to år høyere utdanning i tillegg til videregående

opplæring for å fylle kravet til generell studiekompetanse (gruppe II og III i GSU-listen), må få inkludert den høyere utdanningen i omregningen.

Til § 7-6. Karakterpoeng for 23/5-søkere

(1) Vi foreslår at det i slutten av setningen presiseres at det gjelder tilleggspoeng for *realfag*.

Til § 7-8. Tilleggspoeng for realfag

(2) Departementet har foreslått at alle programfag i programområde for realfag med et omfang på 140 timer skal gi 0,5 realfagspoeng, bortsett fra Matematikk R2 og Fysikk 2 som skal gi 1 poeng. UiO ønsker at også Kjemi 2 skal gi 1 poeng, jf. vår kommentar til § 4-1 (3) c. 2 om realfaglige basisfag.

(4) UiO ber om en nærmere presisering av hva søkere med vitnemål fra annen videregående opplæring som er offentlig godkjent kan få realfagspoeng for. Hvilke konkrete fagkombinasjoner er det som skal anses som likeverdige med de realfag i norsk videregående opplæring som gir rett til tilleggspoeng for realfag, og hvor mange poeng kan en få for de enkelte fagkombinasjonene? Vi ønsker at en slik oversikt skal forskriftsfestes.

(8) UiO ber om at det spesifiseres hvilke opptaksgrunnlag fra videregående opplæring før Kunnskapsløftet som omfattes av denne bestemmelsen. Jf. ovenfor ønsker vi også her en oversikt over fagkombinasjoner som skal anses som likeverdige med de realfag i norsk videregående opplæring som gir rett til tilleggspoeng for realfag, samt hvor mange poeng kan en få for de enkelte fagkombinasjonene. Vi tenker her på forkurs for ingeniørutdanning på videregående skole-nivå, gammel teknisk fagskole og handels- og kontorlag.

Til § 7-10. Tilleggs poeng for alder

I høringsutkastet har departementet foreslått å beholde reglene for tildeling av alderspoeng slik de er i dag, det vil si at søkere kan få maksimalt 8 poeng for alder. Samtidig er det foreslått å redusere det maksimale antallet tilleggs poeng en kan få for høyere utdanning/ett år på folkehøgskole/siviltjeneste eller militær førstegangstjeneste fra 3 til 2 poeng. Det vil slik være et misforhold mellom de to kategoriene tilleggs poeng, fordi det innebærer forholdsmessig stor uttelling for alder i forhold til kompetanse opparbeidet på grunnlag av for eksempel høyere utdanning. Utgangspunktet bør være å stimulere søkerne til kompetanseøking utover videregående skole, og at man rekrutterer studenter som har tilegnet seg kunnskaper og erfaringer for eksempel på grunnlag av høyere utdanning. UiO bemerker videre at det er viktig å prioritere søkere som har gjort en innsats for å tilegne seg kompetanse som er relevant for studiet, og at en slik kompetanse ikke nødvendigvis kommer av seg selv bare ved at man blir eldre.

Departementet foreslår videre å fjerne fordypningspoeng og bonuspoeng og redusere antall realfagspoeng, samt redusere antall tilleggs poeng som nevnt ovenfor. Alderspoengene er imidlertid ikke foreslått redusert tilsvarende. På bakgrunn av synspunktet om at det ikke er alderen i seg selv som gjør søkerne godt kvalifiserte til et studium, ser ikke UiO at det er god grunn for at alderspoengene skal være i en særstilling i forhold til øvrige tilleggs poeng. Det er derfor nødvendig med en relativ nedskalering også av tilleggs poengene for alder. Når det gis færre tilleggs poeng for høyere utdanning/folkehøgskole/militær og alder, vil resultatene fra videregående utdanning spille en større rolle i den poengsummen søkerne konkurrerer med i opptaket. Videre bemerker vi at når fordypningspoeng tas bort og antall realfagspoeng reduseres men antall alderspoeng er uforandret, er konsekvensen at det blir vanskeligere å samle ekstra poeng ved valg av fag, samtidig som man fortsatt kan samle poeng ved å bli eldre. UiO foreslår at det maksimale antall tilleggs poeng for alder reduseres fra 8 til 6 poeng.

Til § 7-11. Tilleggs poeng for høyere utdanning, ett år på folkehøgskole, siviltjeneste eller militær førstegangstjeneste

Generell kommentar: UiO støtter forslaget fra departementet om å innføre ett felles rangeringsregelverk, men har bemerkninger angående mer enn ett grunnlag for rangering, jf. kommentarene til § 7-4 samt angående tilleggs poeng for alder, jf. kommentarene til § 7-10.

Vi ser behovet for at det går tydelig fram at universitets- eller høyskolestudiet må være akkreditert for at søkeren skal få tilleggs poeng for høyere utdanning. Vårt forslag er at det kan stå informasjon om dette i kommentarene til forskriften.

Til § 7-12. Særlige tilleggs poeng i kvote

UiO foreslår "fastsette i samråd med institusjonene" i stedet for det noe vagere "samtykke".

Til § 7-13. Rangering av søkere som ikke kan poengberegnes

(2) UiO ønsker at det i dette punktet tas høyde også for tilleggs poeng for alder og tilleggs poeng for høyere utdanning/folkehøgskole/siviltjeneste eller militærtjeneste, og foreslår derfor at det i setningen settes punktum bak tilleggs poeng.

Om kapittel 8. Nasjonal klagenemnd for opptak gjennom Samordna opptak

Til § 8-1. Nasjonal klagenemnd for opptak gjennom Samordna opptak

UiO ønsker en klargjøring rundt mandatet til Nasjonal klagenemnd. Hvem er det som gir mandatet og hva består mandatet i? Behovet for en klargjøring på dette punktet kommer etter erfaringer i saker som har vært oppe til behandling i klagenemnda.

Om kapittel 9. Overgangsregler

Til § 9-1. Generell studiekompetanse etter tidligere ordninger

Vi gjør oppmerksom på at Reform 94 er presisert i punkt a), men dette punktet er vel ment å gjelde *alle* søkere i ordninger før Kunnskapsløftet og ikke bare søkere i Reform 94?

UiO viser til endringer i fag- og timefordeling i videregående opplæring etter innføringen av Kunnskapsløftet. Vi ser behovet for en klargjøring med hensyn til dekking av fagkravet i matematikk. Den nye opptaksforskriften gjelder fra og med opptak til studieåret 2009/2010. I følge forslag til ny forskrift (§ 2-1) må søkere da dokumentere 8 uketimer matematikk. Inntil den tid, det vil si i opptakene 2007/2008 og 2008/2009 vil vi kunne få søkere, for eksempel etter 23/5-regelen, som dokumenterer matematikk etter 1. året i videregående opplæring i Kunnskapsløftet, altså 5 uketimer. Det er behov for en presisering av hvilke overgangsregler som vil gjelde for disse søkerne.

Hanne Harlem
universitetsdirektør

Monica Bakken
studiedirektør